

KADİR GECESİ: RABBİMİZİN LÜTUF VE İHSANLARI

Eûzubillahimineşşeytânirracim

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillahi Rabbi'l-âlemîn hamden kesîran tayyiben mübâreken fih. Hamden kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azimi sultanih. es-Salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve tâci ru'ûsinâ ve tabîbi kulûbinâ ve üsvetine'l-haseneti Muhammedini'l-Mustafa. Ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ.

Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Sabah namazından sonra, namazı camide kıldıktan sonra, Peygamber Efendimiz ekseriyetle camide otururdu. Çok mühim işler olursa, mesele bir cenaze var, o zaman kalkar giderdi. Mühim bir başka iş olduğu zaman kalkar giderdi ama ekseriyetle sabah namazından sonra camide otururdu. Güneşin doğmasına kadar öyle zikir ve hayırlı ibadetle, hayırlı şeylerle camide vaktini geçirirdi. Kendisi pek çok hadîs-i şerîflerinde öyle yaptığı gibi bizlere de böyle yapmayı tavsiye buyurmuş.

Büyük hadis alimi İmam Tirmizî'nin Enes *radıyallahu anh*'ten rivayet ettiği bir hasen hadis vardır. Yani sıhhat, kuvvet derecesi yüksek olan bir hadîs-i şerîf var. Orada şöyle buyurduğu rivayet ediliyor:

«مَنْ صَلَّى الْغَدَاةَ فِي جَمَاعَةٍ، ثُمَّ قَعَدَ يَذُكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ تَامَّةٍ تَامَّةٍ تَامَّةٍ. تَحَسَّنُ، عَنْ أَنَسٍ.»

Men salle'l-ğadâte fî cemâatin, sümme ka'ade yezkürullahe hattâ tatlüa's-şemsü,¹ sümme sallâ rak'ateyni kânet lehû ke-ecri haccetin ve umratin tâmmetin tâmmetin tâmmetin.

Men salle'l-ğadâte fî cemâatin. “Kim cemaatle sabah namazını camide kılsa,” *Sümme ka'ade yezkürullahe.* “sonra oturup zikrullahla meşgul olursa,” *Sümme sallâ rak'ateyni.* “sonra kalkıp iki rekât işrak namazı kılsa...” *Kânet lehû ke-ecri haccetin ve umratin tâmmetin tâmmetin tâmmetin.* “Tam bir hac ve umre sevabı kazanmış olur. Tam bir hac ve umre sevabı kazanmış olur.

¹ Bu ifade sohbet kaydında yok.

Tam bir hac ve umre sevabı kazanmış olur.” Üç defa söylemiş. Peygamber Efendimiz bazen sözleri üç defa söyler. Yani tereddüdü olmasın, yanlış duyduk sanmasınlar, iyice akıllarına yerleşsin diye.

a. Sabah Namazını Cemaatle Kılmanın Ve Sonrasının Fazileti

Şimdi tam bir hac ve umre sevabı deyince Allah Allah olur mu öyle şey ya? Yani sabah namazından sonra biraz oturacağız. Yarım saat, bir saat dişimizi sıkacağız, bekleyeceğiz. Âlem hacca gidiyor, umre yapıyor, dünyanın parasını harcıyor, yol parası veriyor. Zahmetler çekiyor, masraflara katlanıyor. Sıkıntılara tahammül ediyor, aşk ile şevk ile hacca gidiyor, aylar geçiyor, bir sevap kazanıyor. Burada oturduğu yerden insan sabah namazından sonra camide Kur’ân okursa, zikrederse tam bir hac ve umre sevabı alır diyor, Allah Allah kulaklarıma inanamıyorum, derken Peygamber Efendimiz bir daha söylüyor. Ya dedim işte, Allah Allah, tam bir hac ve umre sevabı, tam bir hac ve umre sevabı, tam bir hac ve umre sevabı. Hah tamam, iyice işittim. Bu işte tereddüt yok, verecek Allah. Verir mi verir. Za-

ten her şeyi bedavadan veriyor bize. Çalıştığımız için vermiyor ki. Doğuştan veriyor.

Evvelden yazmış alnımıza. Rızkımızı yazmış, ömrümüzü yazmış. Verecekleri zaten belli. Önceden veriyor, biz bir şey yaptığımızdan değil. Biz bir şeyler yapıyoruz ama günah işliyoruz. Biz günah yapıyoruz, isyan yapıyoruz. O, ihsan ediyor. Biz isyandan, O ihsandan. Evet, bir şeyler yapıyoruz, yapmıyor değiliz doğru ama,

Gece gündüz işleri isyân kamû

Korkarım ki yerleri ola tamû

Biz maalesef tersine işler yapıyoruz. Herkes gider Mersin'e biz gideriz tersine. Allah bize ikram ediyor, biz şükretmemiz gerekirken isyan ediyoruz ama yine O veriyor, verir. Verdiğinin hayatımız boyunca şahidiyiz, biliyoruz. İsyân ettiğimiz zaman isyan ettik diye rızkımızı kesmiyor. Günah işlediğimiz zaman bizi o anda kahretmiyor.

Kahrettiği kulları da var, anında kahrettiği kulları var, isterse kahreder. Tarih boyunca helâk ettiği kavimler de var. Ad Kavmi diye bir kavim varmış. Yeri yurdu belli değil. Mahvetmiş. Semud Kavmi diye bir kavim varmış. Salih *aleyhisselam*'ın sözünü dinlememişler.

Emrini tutmamışlar, asi gelmişler; mahvetmiş. Suriye'den Medine'ye doğru giderken o civarda meskun imişler, mahvolmuş. Firavun'u ordusuyla mahvetti, Nemrut'u mahvetti.

Dilerse mahveder, kahreder, yok eder. Ama Allahu Teâlâ hazretleri hemen günah işledi diye de pattadak insanı cezalandırmıyor. Çok kere *ve ya'fû an kesîrin*² ...nice nice günahları da affediyor. Çoğunu affediyor, tevbe ettiğinde de affediyor. Tövbe etsin diye fırsat da veriyor. Yoksa tevbe etmeye fırsat vermeden kahretse kahreder ama çoğunu affediyor, tevbeye fırsat veriyor. Tevbe edince siliyor.

Bir de üstüne üstelik seyyiâtını da hasenâta döndürüyor bazen. Yani kötülük yapmış, kötülükleri silmekle kalmıyor bir de hasenâta döndürüyor, okuduk dün akşam. Geçti konuşmalarımızda. Bazen de yaptığı kötülüklerin hepsini siliyor. O kadar kötülük yerine şu hasenât yazıyor bu tarafa da destek oluyor.

Bir gecede bir ömrün sevabını veriyor. Yani nereden belli?

² 42/Şûrâ, 30.

﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Leyletü'l-

*kadri hayrun min elfi şehrin.*³

“Bir Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır.” Acaba bin ay kaç sene eder? Bini böl 12’ye, çıkar 83 sene. Bir Kadir gecesinde 83 senenin sevabını veriyor. Bir ömrün sevabını veriyor. Yani ben 83 yaşında olsam 83 yıl ibadet mi ettim? Yarısında uyudum, 80’i indir 40’a. Yarısında çocuktum, delikanlıydım, kırkı indir 20’ye. Ondan sonraki 20’sinde kahveye gittim, yattım, kalktım, yedim, içtim, oynadım, güldüm, gezdim, tozdum; ne kadar ibadet ettik ya? Günde beş vakit ibadet çok gibi geliyor insana yani. Ne kadar ibadet ettik koca ömrümüzde? 83 yıllık bir zaman ibadet etmiş gibi sevap veriyor. Demek ki ömürden de fazla aslında verdiği.

“Ee hocam bu çok kârlı bir şeymiş. Şu Kadir gecesini sen bana bir göster. E göster bakayım şu neredeymiş bu Kadir gecesi?”

Kadir gecesi Ramazan’da. Geliyor, az kaldı. İşte kaldı 10 gün bir şey kaldı. Rama-

³ 97/Kadr, 3.

zan'a kaldı 10 gün. Ramazan gelecek, Ramazan'ın içinde Kadir gecesini.

"Neresinde hocam?"

Sonunda, Ramazan'ın son 10 gününde. "Hangi gün hocam?" O kadar da uzun boylu değil. Hangi günse hangi gün. Onu saklamış Allah. Kadir gecesini saklamış. Neden? Kadir gecesini ihyâ ettim diye yan gelip yatar bu millet. Bilirse Kadir gecesini şu gün, "Tamam ben Kadir gecesinde sabaha kadar hep abdest aldım, Kur'ân okudum, tesbih çektim, hiç kötü bir iş yapmadım. Kadir gecesini ihyâ ettim. Dokunma bana. Ben şimdi bacaklarımı dikip sırtüstü yatıp uyuyacağım, keyfime bakacağım ben." Güvenir.

Sonra bir şey daha söyleyeyim, Berat gecesini bilindi de ne oldu yani. Berat gecesinin zamanı belli de, besbelli, şabanın on beşinci gecesini mehtabın tepsi gibi karşımızda görüldüğü gecedir. Mehtaplı gece, şabanın yarısı gecesini. Yani belli oldu da ne yaptın yani. Ağzımızla kuş mu tuttuk havada, ne yaptık?

Çok zayıf, çok gevşek mahlûklarız biz. Ramazan'ın son 10 gününde diyor Peygamber Efendimiz. Hangi gün? Canım Araplar bir gün önce başlar, Türkler bir gün sonra başlar. Ra-

mazan'ın zaten tek günleri, çift günleri karmaşık. Ama onun da yolunu göstermiş Peygamber Efendimiz. Ramazan'ın son 10 gününde camiye gidermiş. Evde durmuyor. Evde dursa hanımla konuşacak, çocuklarla konuşacak, misafir gelecek, ev işleri olacak falan. Evlilik işleri olacak falan. Camiye gelmiş. Camide yatmış kalkmış. Son 10 gün camide yatmış kalkmış. Evi cami oluyor artık. Yatıyor, kalkıyor ama azıcık yatıyor, çok vakit camide duruyor.

Zaten camide bulunmanın bir toptan mükâfatı var. Nedir? İnsan camide bulunduğu müddetçe, namazı beklediği müddetçe namazdaymış gibi sevap kazanır. Şimdi siz dördü yirmi geçe namaza başlayacağız diye erken geldiniz ya camiye, beş dakika bekleyeniniz oldu, on dakika bekleyeniniz, yirmi dakika bekleyeniniz oldu ya, o beklediğiniz vakitte namaz kılmış gibi sizin numarator çalıştı. Size sevap yazdı melekler boyuna. Neden? Bir insan camide namaza hazır olduğu müddetçe namazdaymış gibi sevap kazanır.

Onun için 10 gün camiye giderdi Peygamber Efendimiz. Camide de bulununca Kadir gecesi arada ihya ediliyordu, fark edilmeden

ihyâ ediliyordu. Şu gece mi bu gece mi belli olmadan ama 10 gün Peygamber Efendimiz bile Kadir gecesini şey yapardı, yakalamak için Kadir gecesinde geceyi ihya etmiş olmak için giderdi camiye. Durumu müsait olanlar yapmalı bu işi. Kadir gecesini kaçırmamaya çalışmalı.

Bir Kadir gecesinde 83 yıl durmadan ibadet eden bir insanın sevabı, hatta *hayrun min elfi şehrin*, bin aydan daha hayırlı, ondan da daha hayırlı. Üstelik bir de daha üstün yani. Bir gecede o kadarını veren Allah *celle cela-lüh* bir sabah namazından sonra bir saat durduğu zaman da hac ve umre sevabı verir.

Kul hüve'llahü ehad suresini okumak Kur'ân-ı Kerîm'in üçte birini okumuş kadar sevap. Hadis var.

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ

يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

Bismillâhirrahmânirrahîm. Kul hü-ve'llahu ehadün. Allahu's-samedü lem yelid

ve lem yûled ve lem yekûn lehû küfüven ehadün.⁴

“E yaşadık o zaman. Ben hafız değilim. Kur’ân’ı da okumam biraz eksikçe. Bir hatime başladım, daha şu yaşa geldim hala hatim indiremedim. Ağır aksak gidiyorum, tıngır mıngır gidiyorum. İyi o zaman hocam *Kul hüve’Allah* okurum. Üç tanesini okursam öyle bir sevap alırım.” E Allah veriyor, Peygamber Efendimiz söylemiş *sallallahu aleyhi ve sellem*, bir *Kul hüve’Allahu* okuyan üçte bir Kur’ân okumuş gibi sevap alır. Alır. Onun için biz diyoruz ki her günkü vazifelerinden birisi de 100 defa *Kul hüve’Allah* okumak olsun. Boşuna mı diyoruz ki, durup dururken mi diyoruz. Sen sevap kazan, kâra geç, yüzün gülsün, âhirette terazin ağır gelsin diye söylüyoruz. 100 defa *Kul hüve’Allah* oku diyoruz. Zahmet mi ettik yani? Üzdük mü sizi, iyi bir şey yapmış olduk aslında.

Demek ki Kur’ân-ı Kerîm’in, *Elif Lâm Mîm* dediği zaman Elif’ne bir hasene verir Allah, Lâm’ına bir hasene verir, Mîm’ine bir hasene verir dediğine göre Peygamber Efendimiz, Kur’ân okusa sevap kazanıyor, büyük mükâfat-

⁴ 113/İhlâs, 1-4

lar alıyor. *Kul hüve'llah* okusa büyük mükâfatlar alıyor.

Daha daha?

İşin aslını söyleyelim: Kim lâ ilâhe illallah derse;

« مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ »

Men kâle lâ ilâhe illallah dehale'l-cennete.

Hadi geç, cennete gir diyorlar; giriyor cennete. Bu kadar kolay. Kim lâ ilâhe illallah derse ihlâsla giriyor. *Lâ ilâhe illallah vahdehu lâ şerîke leh.* O var, şerîki nazîri yok. Allah birdir, şerîki nazîri yok. İhlâsla söylüyor bunu, imanla söylüyor. Tamam, geç hadi içeri.

Cennete girdi mi insan cennette derecesi en aşağı olan, en sonuncu cennete giren en aşağıda olacak derecesi. Kim girecek? Cezası için cehenneme atılıp, yanıp yanıp da cehennemde cezası bittikten sonra cennete giren en sonuncu şahıs. Derecesi en aşağıda o. Ceza çekmiş kim bilir neler yaptı dünyada, ne haltlar karıştırdı. Ama mü'min. Cehennemde yanıyor, ondan sonra cennete giriyor. En sonuncu, artık bundan sonra cehennem kapısı kapanıyor.

﴿فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ﴾

*Fî amedin mümeddedetin.*⁵

Kapılarının arkasına kilitler çapraz konuyor. Artık kapılar açılmayacak. Kimse dışarıya çıkmayacak. Hapı yuttu içeridekiler.

﴿هُم فِيهَا خَالِدُونَ﴾

*Hüm fîhâ hâlidûne.*⁶

Ebedî cayır cayır yanacaklar. Kapılar kapandı bitti, en son çıkan da çıktı. Kapıları ayıklama diyoruz biz, destekleme. Öyle eskiden kapıların arkasında çapraz şeyler konulurdu, han kapılarının arkasına falan oradan çıkmazlardı.

b. En Son Cennete Girene Ne Kadar Yer Verilecek?

En son cennete giren insana Allah ne kadar yer verecekti? Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor: Bu yüzü kadar, dünya kadar ve bu semâvât kadar yer verecekti. En son gelene yedi kat semâvât kadar, bu dünya kadar yer verecekti Allah.

⁵ 104/Hümeze, 9

⁶ 2/Bakara, 39

Adam da sanacakmış ki en büyük mükâfatı Allah bana verdi. Benden daha fazlası kime verecek işte bu kadar bana verdiği göre... En çoğunu bana verdi sanacakmış. Daha yukarıdakilerin mükâfatını bilse tabii mahzun olur. Onu bilmiyor, kendisine verilenin en yüksek olduğunu sanıyor. O kadar. En sonuncuya bile bu kadar mükâfat veriyor.

Nasıl oluyor?

Lâ ilahe illallah diyen cennete girecek. İhlâsla *lâ ilahe illallah* diyen cennete giriyor ama günahı varsa, suçu varsa, haram yediye, asi olduysa dünyada yaptığı şeylerden dolayı cehennemde de yanacak. Ne kadar yanacağını geçen gün ben söyledim.

Demek ki sabah namazından sonra bir insan, Peygamber Efendimizi kendisi yaparmış, bir müslüman da oturursa sabah namazından sonra; Allah'ın lütfu çok, bir hac ve umre sevabı veriyor.

Yalnız şunları da açıklayayım. Sabahları *Kul hüve'llah* okuyunca üç tane *Kul hüve'llah* okursam bir tane hatim sevabı kazanırım diye hatim bırakılmaz. Hatmi baştan sona okumanın başka mükâfatları var. Onlar kaçır. O kaçırılmaz. Sabah namazından sonra camide

durdu mu bir insan tam bir hac ve umre sevabı kazandı mı diye hacca gitmekten vazgeçilmez.

“Tamam, ben bu sene hacca gidecektim, cemiyete yazdırmıştım. Ben de bu sene hacca gideceğim hanımımınla. Yaz beni, demiştim. Şimdi hoca söyledi. Tamam, sabah namazından sonra camide kim durursa hac ve umre sevabı kazanırmış, vazgeçtim. Paralar cebimde kalsın. Avustralya dolarları yastık gibi cebimde dursun.” Öyle şey yok öyle yağma yok.

Yani farz olan vazife gidilecek, yapılacak. Onu hiçbir şey telafi etmez. Onu yapmadan ölünce insan sorumlu olur. Sen paraları kazandın, zengin oldun, benim emrim olan hac vazifesini yapmadın diye Allah âhirette sorar.

Bazıları maalesef zengin olduğu halde hac vazifesini yapmıyor. O zaman çoluk çocuğu, mirasçıları, ona acısın, benim babam bir cahillik etti yapmadı desin, onun namına vekil göndersin. Onun namına haccı yapacak bir insan göndersin hacca. O da olur. O da onu kurtarır. Yani insan babasını, anasını, kardeşini, dostunu böylece âhirette sorgu ve sualden kurtarabilir. Gidecek yerine. Oraya gitmenin hali, tadı, sevabı, çok daha başka ikramları

var. Özel ikramları var. Farz olan haccı umreyi terk etmeyecek. Burada da yine bir sevap alır ama asıl farz olan haccını umresini de terk etmek olmaz. Bunu da söyleyelim.

Oturup zikrullahla meşgul olmaksızın, her zaman söylüyoruz, zikrullah sadece Allah demek değildir. Kur'ân okumak da zikirdir, tefekkür de zikirdir, ilim de zikirdir, dinî bilgiler de zikirdir diye her zaman söylüyoruz. Böyledir. Çünkü hadîs-i şerîflerde Peygamber Efendimiz öyle bildirmiş. Onun için zamanı müsait olan kimseler sabah namazlarından sonra bu şekilde Kur'ân okuyarak, zikrederek zamanını değerlendirmeye daima dikkat etsinler.

c. Kıymetli Zamanlar, Seher, İşrak, Gurb

Evliyullahın üç mühim kazançlı zamanı vardır. Allah'ın mübarek erenleri, sevgili mübarek kullarının üç kıymetli zamanı vardır, biri bu. Sabah namazından sonra güneş doğup da biraz yükselinceye kadar geçen zaman. Güneşin doğmasından sonraki yarım saat kadar zaman. Bu arayışı değerlendirmek, evliyullahın en büyük kazançlı, kıymetli çalıştıkları zamanlardan birisi bu.

İkincisi ikindiden sonra güneş batacağı kadar olan zaman. Hatta bazı evliyaullah onun daha kıymetli olduğunu söylemişler. Onun için şöyle akşam namazından mümkün olsa yarım saat önce insan camiye gelse de o zamanı güzelce değerlendirse. Ama işte tam işlerin cıvıl cıvıl, pırıl pırıl, çok olduğu zaman. Kim gelecek akşam namazından yarım saat önce camiye? Çok zor. Herkes işte oluyor, güçte oluyor, yolda oluyor vesaire. Dükkânı kapatmamış oluyor filan. Ama o vaktin çok kıymetli olduğunu söylüyor evliyaullah.

Bir de geceleyin imsaktan önceki zaman. Yani oruç tutacak insanlar kalkıp yemek falan yiyorlar ya, işte o zamanlar. O zamanın adı seher vaktidir. Seher vakti bir, işrak vakti iki, şu bizim vaktimiz; güneşin batacağı zaman, gurub vakti üç. Bu üç zaman evliyaullahın zamanıdır. Bu zamanları değerlendirirler onlar. İbadet ederler o vakitlerde. Şu vakitte namaz kılınmaz, güneş doğarken. Güneş batarken de namaz kılınmaz. Demek ki bu vakitlerde Kur'ân okuyacak, zikredecek, dua edecek. Ama geceleyin, o sahur vaktinde namaz kılınır, hem de çok kıymetlidir. O zamanı da namaz kılarak değerlendirir, geceleyin kalkar.

Bir konuşmamızda, saati ikiye iki buçuğa kur. Üçte imsak kesiliyor. Cırr diye kaldırıyor insanı. Saat çaldı, kalk git bir abdest al soğuk suyla. Hem İngiliz doktorun tavsiye ettiği gibi masaj olur hem de kan deveranı hızlanır. Öyle bir hareket olmuş olur, sıhhat olmuş olur. Hem de büyük bir sevap kazandırmış olur. Saatlerimiz var tabii ki, herkesin dıt dıt dit dit yapan saatleri böyle var. Onlar benim çok hoşuma gidiyor. Şöyle küçücük şey, bacak kadar bile değil yani. Yani parmak kadar bir şey ama ne kadar hayretli işler yapıyor. Evde babanın yapmadığı işi yapıyor. Nasıl kaldırıyor milleti vakit geldi mi namazın. Hadi kalk dıt dıt dıt dıt dıt dıt. İnsan yastığı bir o tarafa çeviriyor bir bu tarafa çeviriyor. Mecburen kalkıyor. Yakınına koyarsan saati, o zaman böyle uyku ile uyanıklık arasında üstüne basarsın, devam edersin uykuya. Bir de kalkarsın ki güneş bile doğmuş. Saati uzağa koyacaksın, ta uzağa. Yani uzanıp da bastıramayacağın uzak yere koyacaksın saati. Oradan bağırarak sana, uzaktan bağırarak sana. Dıt dıt dıt dıt dıt dıt. O zaman mecburen kalkar. Rahatsız ediyor insanı. Bu kalem pil bitinceye kadar çalışıyor. Mümkün değil yani uyumak.

Ne güzel yani. Ne âletler yapıyor insan. Eski insanlar nasıl yaparlarmış? Şimdi bize böyle kolaylık var. Sevap kazanmak için dünya kadar kolaylıklar var. Ama sevabı kazanmayı isteyen insan yok. Sevaplar var, Allah'ın rahmeti şakır şakır yağıyor; koca rahmete talip olanlar, onu toplayanlar, onu isteyenler az. Allah gafletten uyandırısın. Rahmetine daldırısın herkesi. İki cihanda cümlemizi aziz ve bahtiyar eylesin.

Sübhâne Rabbike Rabbi'l-izzeti ammâ ye-sifûn. Ve selâmün ale'l-mürselîn. Ve'l-hamdü lillahi Rabbi'l-âlemîn. el-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

19 Şa'bân 1417 / 29.12.1996

Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

